

Fővárosi Ítéltábla
mint másodfokú bíróság
2.Mf.31.222/2021/8.

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság az Ikanov Ügyvédi Iroda (cím5., ügyintéző: dr. Ikanov Gábor ügyvéd) által képviselt **Felperes1** (felperes címe) felperesnek a dr. Magos Szilvia kamarai jogtanácsos által képviselt **Alperes1** (alperes címe) alperes ellen baleseti kártérítés iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 24.M.70.045/2020/43. számú ítélete ellen az alperes 45. sorszám alatt benyújtott fellebbezése és a felperes Mf./5. sorszám alatt benyújtott csatlakozó fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, a felperesnek közlekedési költség címén járó összeget 171.150 (százhetvenegyezer-százötven) forintra felemeli, a kamatfizetés kezdő időpontját 2019. június 8. napjára módosítja, ugyanezen a jogcímen járadékként járó összeget havi 3.200 (háromezerkétszáz) forintra, a háztartási, házkörűli kisegítő költségét 1.287.724 (egymillió-kétszáznyolcvanhétezer-hétszázhuszonnégyszáz) forintra felemeli, a kamatfizetés kezdő időpontját 2019. június 8. napjára módosítja, és kötelezi az alperest, hogy 2021. november 1. napjától véghatáridő nélkül ugyanezen a jogcímen járadékként véghatáridő nélkül minden hónapban előre esedékesen havi 28.890 (huszonnyolcezer-nyolcszázkilencven) forintot fizessen meg a felperesnek, egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 100.000 (százezer) forint + áfa másodfokú perköltséget és az államnak felhívásra 804.313 (nyolcszáznegyezer-háromszáztizenhárom) forint fellebbezési eljárási illetéket, míg a további 577.430 (ötszázhetvenhétezer-négyszázharminc) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság döntése és az alapjául szolgáló tényállás

[1] A Budapest Környéki Törvényszék a 2021. július 2-án kelt 24.M.70.045/2020/43. számú ítéletével a felperes baleseti kártérítés iránti igényét elbírálva kötelezte az alperest, hogy ápolás-gondozás költsége címén 182.517 forintot, közlekedés költsége címén 134.000 forintot, háztartási, házkörüli kisegítő költsége címén 400.218 forintot, gyógyszerköltség címén 7.561 forintot, gyógyászati segédeszköz költsége címén 15.000 forintot, elmaradt jövedelem címén 5.165.926 forintot, sérelemdíj címén 3.000.000 forintot és ezen összegek kamatait, valamint 889.000 forint perköltséget fizessen meg a felperesnek. Kötelezte továbbá az alperest, hogy 2021. július 1-től véghatáridő nélkül minden hónapban előre esedékesen fizessen meg a felperesnek elmaradt jövedelem címén 133.513 forint és közlekedési költség címén havi 2.000 forint járadékot, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Akként rendelkezett, hogy az alperes köteles 633.700 forint eljárási illetéket és 490.225 forint szakértői díjat viselni, míg az ezt meghaladó 275.753 forint szakértői díj és a felperest terhelő 356.400 forint eljárási illetéket az állam viseli. A járadékra vonatkozó rendelkezést előzetesen végrehajthatónak nyilvánította.

[2] A megállapított tényállás szerint a felperes 2016. július 15-én öregségi nyugdíjasként létesített napi 7 órás részmunkaidős munkaviszonyt az alperessel betanított egyesített kézbesítő-címkövető munkakörre havi 140.900 forint munkabérért. A felperes a munkáját jellemzően a munkáltató telephelyén kívül, helységi postai kézbesítési körzeteiben kerékpárral végezte. A jogviszony első napján munkavédelmi oktatásban részesült, amelynek része volt a telephelyen kívüli közlekedés szabályainak, veszélyeinek ismertetése, a munkavégzéshez védőruhát, védőeszközöket biztosított az alperes, így 2016. augusztus 8-án átadott a felperesnek egy unisex csúszáságtól zárt védőcipőt.

[3] 2017. január 13-án a felperes a munkaköri feladatait teljesítve kerékpárral leveleket kézbesített helységi lőn, ezen a napon esett a hó, az úttest havas, jeges volt. A név3 utca 10. szám alá szóló küldemény kézbesítésekor a felperes a kerékpárját a járda nélküli utca elején letámasztotta és gyalog indult el a kézbesítési címhely felé, miközben az úttesten megcsúszott és elesett. Ennek következtében baloldali külboka törését, a sípcsont hátsó peremének letörését és a bokaízület részleges ficamát szenvedte el. Mentő szállította a név Kórházba, ahol a törés helyretételét, repozícióját követően lábára gipszkötést helyeztek és otthonába bocsátották. A kiállított ambuláns lapon rögzítésre került, hogy „a beteg a felajánlott műtéti kezelést jelenleg nem kéri”, ezt a felperes aláírta. 2017. január 25-én a kontroll vizsgálaton a kezelő orvos a törésben és a bokaízületben kisebb elmozdulást észlelt, ezért újabb helyretételt végzett és gipszcsere történt. A kezelőorvos ekkor olyan tájékoztatást adott, hogy műtetre nincs szükség. A felperes lábáról 2017. április 3-án távolították el a gipszet.

[4] A 2017. január 20-án felvett munkabaleseti jegyzőkönyv szerint a balesetben személyi tényező nem játszott közre, a baleset idején esett a hó, az úttest nem volt eltakarítva és a felperes a havas, jeges úttesten csúszott meg. Az alperes, mint társadalombiztosítási kifizetőhely, 2017. február 2-án kelt 37/II/2017. számú határozatával a balesetet üzemi balesetnek ismerte el és tájékoztatta a felperest a balesettel összefüggésben igénybe vett

egészségügyi szolgáltatások egészségbiztosítás általi megtérítésének rendjéről. A határozatot a felperes házastársa vette át. B. F. Kormányhivatala a 2017. május 29-én meghozott ügyszám1/2017. számú határozatában üzemi balesettel összefüggésben gyógyszer térítési díj címén 5.233 forintot fizetett meg a felperesnek.

[5] A felperes 2017. január 13-tól szeptember 29-ig baleseti táppénzben részesült, 2017. szeptember 30-tól nyilvánította keresőképesse háziorvosa. A 2017. október 9-i foglalkozás-egészségügyi vizsgálaton az üzemorvos azt állapította meg, hogy a felperes az egyesített kézbesítő-címkövető munkakör ellátására nem alkalmas. A továbbfoglalkoztatás lehetőségének vizsgálata körében az alperes rehabilitációs eljárást folytatott és 2017. október 17-én azt rögzítette, hogy a felperes képzettségének, végzettségének, egészségi állapotának megfelelő más munkakört felajánlani nem tud, így a jogviszony megszüntetésére tett javaslatot. Mindezek okán az alperes 2017. október 31-én kelt felmondással november 30. napjára a felperes munkaviszonyát megszüntette.

[6] B. F. Kormányhivatala 2017. szeptember 30-tól havi 20.770 forint összegben baleseti járadékot állapított meg a felperesnek és rögzítette, hogy ez az ellátás adómentes jövedelemnek minősül.

[7] A felperes balesetből eredő sérüléseinek gyógytartama 9 hónap volt, a sérülés végleges maradványállapottal gyógyult, a baleseti eredetű egészségkárosodás mértéke 14%, a felső ugróízület poszttraumás arthrosisra esetén enyhe fokú állapotrosszabbodás nem zárható ki, a felperes a perbeli munkakör ellátására a későbbiekben sem lesz alkalmas. A 9 hónap gyógytartam alatt a felperes többször, majd 2018-ban 10 alkalommal kontrollvizsgálaton, gyógytornán, fizioterápiás és egyéb kezelésein jelent meg a helység2i kórházban, ide a férje szállította gépkocsival. A 9 hónap alatt a felperes saját maga ellátásában segítségre szorult, gondozását férje és lánya látta el. A háztartási és házkörűli munkákat a családtagok a balesetet megelőzően egymás között megosztották, a baleset után 1 hónapig ezeket a felperes egyáltalán nem tudta ellátni, a gyógyulás további 8 hónapja alatt könnyű munkát, ezt követően közepesen nehéz munkát már tudott végezni, a nehéz munkában továbbra is akadályozott.

[8] Az elsőfokú bíróság a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 166. § (1)-(2) bekezdés a) pontja alapján vizsgálta a kereseti kérelem jogalapját és rögzítette, hogy a felek között munkaviszony állt fent, a felperes a baleset napján munkakörébe tartozó tevékenységet végzett és e közben érte a baleset, így az munkaviszonyával összefüggésben következett be. Az alperes a felelősségét vitatva mentesülésre és vétkes közrehatásra is hivatkozott. Előbbi kapcsán megállapította, hogy a felperes a munkaköri feladatainak teljesítése során helység1 település közútjait vette igénybe, az alperes által biztosított kerékpárral, illetve gyalogosan, a balesetet a közúton történt elesés, azaz a téli időjárás miatti havas-jeges útviszonyok okozták. A közlekedés ugyan kívül esett az alperes ellenőrzési körén, azonban arra a következtetésre jutott, hogy a mentesüléshez szükséges további együttes feltételek (az előreláthatóság hiánya és az, hogy nem volt elvárható a károkozó körülmény bekövetkezésének elkerülése vagy a kár elhárítása) a perbeli esetben nem álltak fent.

[9] E körben utalt a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 2. § (2) bekezdésére, 42. § b) pontjára és a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló 65/1999. (XII. 29.) EüM rendelet (a továbbiakban: EüM rendelet) 3. § (1) bekezdésére és annak 1., valamint 2. számú mellékeltére. Az ezekben a jogszabályi rendelkezésekben előírtak alapján az alperes kötelezettsége volt a kézbesítő közlekedésével kapcsolatos veszélyek felmérése, a balesetek megelőzése és a munkavállalók számára testi épségük védelme érdekében az évszakok sajátosságaihoz igazodó megfelelő védőeszközök biztosítása. Az alperes azonban nem mérte fel megfelelően a téli csúszós utakon a közlekedés balesetveszélyes voltát, figyelmen kívül hagyta az EüM rendelet ezzel kapcsolatos előírásait. A perben kirendelt igazságügyi munkavédelmi szakértő véleménye rögzítette, hogy a felperesnek átadott védőbakancs az elcsúszás elleni védelmet a havas-jeges útfelületen nem biztosította, arra a megfelelő egyéni védőeszköz a bakancsszeg, jégkarom lett volna. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a baleset oka, vagyis a havas-jeges út ugyan nem tartozott az alperes ellenőrzési körébe, de az időjárási viszonyokkal, az ezzel kapcsolatos balesetveszélyes helyzetekkel az alperesnek számolnia kellett, és jogszabályi kötelezettsége volt a veszélyek elkerülése érdekében az előírt kötelezettségek megtétele, így a felperes megfelelő védőeszközzel való ellátása. Mindezt az alperes elmulasztotta, ezért a kártérítési felelősség alól nem mentesülhet.

[10] Az Mt. 167. § (2) bekezdése alapján vizsgálta azt, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettségének eleget tett-e. Nem találta alaposnak az e körben előadott alperesi érvelést, miszerint a felperes mulasztását az jelentette, hogy a felajánlott műtétet nem kérte. A helység2i kórházban 2017. január 13-án kiállított ambuláns lapon tett megfogalmazást - „a beteg a felajánlott műtéti kezelést jelenleg nem kéri” - nem értelmezhető úgy, hogy a felperes teljesen elzárkózott a műtét lehetőségétől. tanúl tanú megerősítette, hogy a kontroll vizsgálaton (2017. január 25-én) a kezelőorvos azt a tájékoztatást adta, hogy műtéti beavatkozásra nincs szükség. Bár a perben kirendelt igazságügyi orvosszakértő vélelmezte, hogy a műtéttel nagyobb esély lett volna minimalizálni a maradványállapotot, mindez azonban teljes gyógyulást nem eredményezett volna és szakértőileg az sem meghatározható, hogy az az egészségkárosodás mértékén mennyiben változtatott volna. Mindezek okán arra a megállapításra jutott, hogy a balesetért az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik.

[11] A kereseti kérelem összecszerűsége körében az Mt. 177. §-a alapján alkalmazandó a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:522. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével döntött és rögzítette, hogy a felperest terhelte az őt ért kár összegének bizonyítása.

[12] Alaposnak találta az ápolás, gondozás költségének jogcímén előterjesztett igényt. Az orvosszakértői vélemény, valamint tanúl és tanú2 (a felperes férje és gyermeke) tanúvallomása alapján igazoltnak látta azt, hogy a balesetet követően 3 hónapig a felperes trombózisgátló injekciókra szorult, amelynek beadása heti 2 óra ápolási időt igényelt, továbbá 2017. február 17-ig napi 3 órában, április 3-ig napi két órában, majd 1 hónapig napi 1 órában

szorult gondozásra, mely feladatokat a családtagok látták el díjazás nélkül. Mindez nem eredményezheti a károkozó mentesülését, az elvégzett munka bizonyított ellenértéke megtérítése szorul, amely azonban nem azonos a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben meghatározott ápolási díj összegével. A hozzátartozók által díjazás nélkül végzett tevékenység ellenértékét a bíróság mérlegeléssel állapítja meg és a felperes által megjelölt 733 forint óradíjat nem találta eltúlzottnak. E körben figyelemmel volt a bírói gyakorlatra, amely kiindulásnak elfogadja a házi betegápolási szolgáltatást nyújtó társaságok által megállapított árakat. Ennek kevesebb, mint felét igényelte a felperes, így az általa megjelölt összegszerűség elfogadható volt és a keresettel egyezően 182.517 forint és középarányos időtől számított kamataiban kötelezte az alperest.

[13] A közlekedési költség körében az orvosszakértői vélemény igazolta, hogy a felperes 9 hónapig csak gépkocsival tudott közlekedni és ez idő alatt 39 alkalommal kellett a helységi kórházban megjelennie kontroll, gyógytorna és egyéb kezelés céljából. A megtett távolság a lakóhely és a kórház között oda-vissza mindösszesen 24 kilométer volt alkalmanként. A felperes csatolta a közlekedéshez használt gépkocsi forgalmi engedélyét (márkanév 1905 cm³ hengerűrtartalom, gázolaj üzemű), így a 60/1992. (IV. 1.) Korm. rendelet 4. § (3) bekezdés b) pontja alapján 6,7 liter/100 kilométer alapnormával és a NAV által 2017. évre közzétett dízel üzemanyag árak 1 havi átlagával (361 forint) számolva 1 utazás költsége 581 forintot tett ki, ami a 39 útra 22.659 forintot eredményez, ennek havi átlagát 2.518 forintban állapította meg. Figyelembe vette továbbá, hogy a felperes ebben az időszakban egyéb utazásait is csak gépkocsival tudta megoldani, így összesen havi 5.000 forinttal számolva mindösszesen 45.000 forintot tartott megalapozottnak ezen a jogcímen.

[14] Rámutatott, hogy a szakértői vélemény értelmében a felperes maradványállapota a kerékpározást nem zárja ki, de a tanúvallomások alapján elfogadta, hogy a felperes a kerékpár használatában akadályozott. 2018. március 20. és április 5. között 10 alkalommal a felperes elektroterápia kezelést vett igénybe helységi kórházban, azonban egyéb gyógykezelést nem igazolt. Mivel a tanúvallomások szerint a felperes a baleset előtt is a nagybevásárláshoz minden esetben, míg a rokonlátogatáshoz döntően gépkocsit használt, arra a megállapításra jutott, hogy e vonatkozásban a baleset változást nem okozott, kizárólag a korábban kerékpárral megoldott közlekedés (a kisebb bevásárlások és templomlátogatás) kiváltása miatti gépkocsi használat jelentkezik többletköltséggént a felperesnél. Ennek havi összegét 2.000 forintban találta megalapozottnak, így 2017. október 13-tól 2021. június 30-ig 44,5 hónapra 89.000 forintban állapította meg a felperesnek ezen a jogcímen járó összeget a fentebb már megjelölt 45.000 forinton felül. Ezen túlmenően 2021. július 1-től véghatáridő nélkül 2.000 forint járadékot is megítélt a felperesnek.

[15] A háztartási, házkörüli segítő költsége körében részben találta alaposnak a keresetet. Rögzítette, hogy a balesetet megelőzően a felperes férjével és lányával közösen látták el a családi házban és az ahhoz tartozó nagy méretű kertben és réten felmerülő háztartási és házkörüli munkákat. Az orvosszakértői vélemény, tanú1 és tanú2 tanúvallomása alapján igazoltnak találta, hogy a felperes egy ideig teljes mértékben, majd részben akadályozott volt a háztartási munkák elvégzésében, míg a házkörüli munkákat 9 hónapig nem tudta ellátni, ez idő alatt a feladatok a családtagjaira hárultak. Így 2017. január 13. és október 13. között 273 napra az alperes által elfogadott napi 2 óra mértékben találta alaposnak

a családtagok többletmunkájának ellentételezését. Ennek a felperes által megjelölt 733 forint ellenértékét a lakástakarítást, kertgondozást hivatásszerűen végző cégek áaira figyelemmel nem találta eltúlzottnak, így összesen 400.218 forint és középarányos időtől számított kamatában marasztalta az alperest.

[16] Elutasította a 2017. október 13-át követő időre, illetve a járadékra vonatkozó, ezen a jogcímen előterjesztett keresetet, mert annak megalapozottságát a felperes nem bizonyította. E körben értékelte a felperes személyes előadását és az orvosszakértő előtt tett nyilatkozatát, miszerint az ablaktisztításon kívül valamennyi háztartási munkát el tudja végezni, ezt a családtagok tanúvallomása is megerősítette. A felperes személyes előadásából azt is megállapította, hogy a házkörüli munkák volumene jelentősen lecsökkent, a kertet csak minimálisan művelik és az állatok száma is megfogyatkozott. A felperes a baleset miatt nem lett teljesen munkaképtelen, még ha lassabban is, de el tudja látni az állapotának megfelelő feladatokat és nem minden munka hárul a családtagokra. A munkamegosztás struktúrája nyilván megváltozott, azonban a felperes állapota a hozzátartozóknál többletmunkát ebben az időszakban már nem eredményez, így a járadék megállapítására sem ad alapot.

[17] A gyógyszerköltség iránti igényt kisebb részben találta megalapozottnak. A szakértői vélemény alátámasztotta, hogy a Fragmin vérrögzépződést gátló injekció alkalmazása 3 hónapig volt szükséges, míg a fájdalomcsillapító szedése 3-4 hónapig, kalcium, magnézium 3 hónapig, a fekete nadálytő krém használata pedig a gipsz eltávolítása után 1 hónapig volt indokolt. A felperes számlákkal igazolt költségét (injekció és 3 havi - helyesen - kalcium, magnézium) vette figyelembe azzal, hogy ebből levonásba helyezte a felperesnek a kormányhivatal által megtérített 5.233 forintot, így a térítés nélkül maradt különbözetre, azaz 5.025 forintra kötelezte az alperest. Ezen felül figyelembe vette a szakértői vélemény alapján a 3 havi fájdalomcsillapító összegét, melyet a kormányhivatal határozata alapján 512 forint/hó összegben találta alaposnak, míg a fekete nadálytő krém használatával felmerült költséget 1.000 forintban fogadta el. Ezt meghaladó összegben azonban – figyelemmel az Mt. 167. § (2) bekezdésében foglaltakra – ezen a jogcímen előterjesztett igényt a jogalap és az összecszerűség körében a felperest terhelő bizonyítás eredménytelensége miatt nem találta megalapozottnak. A felperes az általa megjelölt gyógyszerek és vitaminok megvásárlását nem igazolta, önmagának is ellentmondó nyilatkozatokat tett a fájdalomcsillapító rendszeres használatára, előadását családtagjai nem erősítették meg, azok indokoltságát az orvosszakértői vélemény sem támasztotta alá. Ellenben az alperes igazolta, hogy a felperest tájékoztatta a baleset üzemiségevel összefüggésben a gyógyszerköltség társadalombiztosítás általi megtérítésével kapcsolatosan, ezért az ezzel ellentétes felperesi állítás nem foghatott helyt.

[18] Részben találta alaposnak a gyógyászati segédeszközök költsége címén előterjesztett igényt. Az orvosszakértői vélemény alátámasztotta a könyökmankó, járókeret és műanyag járógipsz használatának indokoltságát, ezek közül a felperes kizárólag a járógipsz megvásárlásáról csatolt számlát. A mankó és járókeret árához a felperes 100%-os térítésre volt jogosult, kárenyhítési kötelezettség e vonatkozásban is fennállt, így kizárólag az alperes által elismert 15.000 forint megfizetésére kötelezte az alperest.

[19] Az elmaradt jövedelem megtérítése körében nem fogadta el az alperes érvelését, hogy a felperest keresetveszteség nem érte. A Ptk. 6:528. § (3) bekezdése alapján a jövedelempótló járadék számítási alapjaként a balesetet megelőző átlagkeresetet a felek egyező nyilatkozata alapján 140.900 forinttal számolta és ugyanezen jogszabályhely (5) bekezdése értelmében figyelembe vette a jövőbeni változást, azaz az alperes által minden évben végrehajtott béremelés mértékét is. Megítélése szerint nem foghatott helyt az az alperesi érvelés, hogy a felperest 66 évesen már nem alkalmazta volna, mert az alperes nem jelölte meg azt a jövőbeni változást és bekövetkezésének időpontját, amellyel bizonyosan számolni lehet a felperes foglalkoztatását, illetve annak megszüntetését illetően. Ezzel szemben az orvosszakértő megállapította, hogy a baleset nélkül a felperes akár még több évig is képes lett volna ellátni a kerékpáros kézbesítő munkát, nem volt olyan betegsége, ami ezt akadályozta volna. Az alperes nem bizonyította az őt terhelő kötelezettség ellenére azt, hogy a felperes kárenyhítési kötelezettségét elmulasztotta az elhelyezkedés kapcsán, bizonyítási indítványa az orvosszakértői vélemény kiegészítésére irányult. Abból pedig kitűnik, hogy a felperest egészségi állapota a bal lábát nem terhelő könnyű fizikai munka, illetve ülő szellemi munka elvégzésére napi 4-6 órában alkalmassá teszi.

[20] Mindezek alapján megállapította a felperes jövedelempótló járadékra való jogosultságát is, ennek összegszerűségét az Mt. 172. § (1) bekezdés a) pontjának és (2) bekezdésének figyelembevételével határozta meg. Így az elmaradt jövedelem számításánál a 140.900 forintos (2017. évi) munkabérből kiindulva figyelembe vette az alapbér emelést (2018-ban 15,5%, 2019-ben 13,3%, 2020. májustól 8,1%) így az elmaradt munkabér összege 7.839.420 forintot tett ki. Ebből levonta a 2017. októberétől megállapított baleseti járadék összegét, korrigálva a bruttósításnál vétett felperesi számítási hibát, és 2021. június 30-ig 1.500.861 forint összegű megtérüléssel számolt. A különbözeti összeget csökkentette a 18,5%-os mértékű társadalombiztosítási járulékkal, így a felperes elmaradt jövedelmét 2017. december 1. és 2021. július 30. között 5.165.926 forintban határozta meg. Ezt követő időponttól véghatáridő nélkül havi 133.517 forint járadék megfizetésére is kötelezte az alperest.

[21] Az Mt. 9. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ptk. 2:52. § (1)-(3) bekezdése alapján határozott a sérelemdíj iránti igényről, amit a felperes az élet, testi épség és egészség megsértése miatt terjesztett elő. E körben a perbeli balesettel bekövetkezett sérüléseket (bal oldali külboka elmozdulással járó törése, sípcsont hátsó peremének törése és felső ugróízület részleges ficama) vette figyelembe, valamint azt, hogy a felperes 9 hónapig munkaképtelen volt és a sérülés 14%-os baleseti eredetű egészségkárosodást okozott, a maradvány állapot véglegesnek minősül azzal, hogy állapotrosszabbodás sem zárható ki. Értékelte, hogy a felperes a baleset időpontjában 63 éves volt, de nem szenvedett olyan betegségben, amely esetében a munkavégzést kizárta volna, azonban a munkáját végleg fel kellett adni, munkakörének betöltésére már nem lesz alkalmas. A maradványállapot mindennapi életvitelében hátrányosan befolyásolja, hosszabb távú közlekedésnél járóbot használatára kényszerül, korábbi rendszeres zárandókútjain már nem tud részt venni. Hangsúlyozta, hogy a munkáltatói kárfelelősség szempontjából nincs jelentősége a munkáltató vétkességének, azonban a sérelemdíj mértékét befolyásolja, ha a károsodás bekövetkezése a munkáltatónak felróható. A felperest ért hátrányokat és azt mérlegelve, hogy a baleset elsősorban az alperes

vétkes mulasztása miatt következett be, a felperest ért sérelmek kompenzációjaként 3.000.000 forintot és 2017. január 13-tól számított kamata fizetésére kötelezte az alperest.

[22] A kamatigények körében az Mt. 31. §-a szerint alkalmazandó Ptk. – helyesen – 6:48. §-a és a 6:532. §-a alapján határozott, így a sérelemdíj után a baleset napjától, az egyéb keresetek vonatkozásában középátlagos időtől állapította meg ezen igény megalapozottságát. A járadékra vonatkozó döntést a Ptk. 231. § a) pontja alapján nyilvánította előzetesen végrehajthatónak.

[23] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 24. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont alapján a pertárgy értékét 16.501.236 forintban határozta meg, melyből 10.523.865 forintban találta alaposnak a keresetet, így a pernyertesség-pervesztesség aránya 64-36% az alperesre terhesebben.

[24] A Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperesi perköltség megfizetésére, melynek összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdésére figyelemmel a felperes által megjelölt összeghez (teljes befolyó tőke és kamat 20%-a + Áfa) képest mérsékelte. E körben figyelembe vette, hogy a felperesi jogi képviselő 7 tárgyaláson vett részt, összesen 6 óra 50 perc időtartamban és 10 érdemi beadványt terjesztett elő. Értékelte ezek terjedelmét és azt, hogy részben a korábbiak megismétléséről szóltak, illetve, hogy az ügy bonyolult megítélésű volt, de a bizonyítási kötelezettség a felek között megoszlott és a felperes részben lett pernyertes. Mindezek miatt 700.000 forint + áfa összegben tartotta arányban állónak a megítélt munkadíjat az ellátott ügyvédi tevékenységgel.

[25] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése, 42. § (1) bekezdés a) pontja alapján számított 990.100 forint illeték viseléséről a pernyertesség-pervesztesség arányában rendelkezett, ahogy a 765.978 forint szakértői díj viseléséről is, azzal, hogy a felperes oldalán felmerülő részt a munkavállalói költségkedvezményre való jogosultsága folytán az állam viseli.

Az alperes fellebbezése

[26] Az ítélet elleni fellebbezésében az alperes elsődlegesen a kereset elutasítását kérte mind jogalapjában, mind összecszerúságában, vagy az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását. Másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperes javára az egyes jogcímenek megítélt összegek mérséklését kérte: a sérelemdíjat legfeljebb 300.000 forintra, az elmaradt jövedelem összegét korlátlan mértékben, perköltséget legfeljebb 500.000 forintra, az elmaradt jövedelem, mint járadék összegét korlátlan mértékben, a közlekedési költség, mint járadék összegét legfeljebb havi 500 forintra és véghatáridő nélküli jelleget határozott időtartamra kérte meghatározni. Az ápolás, gondozás költségét korlátlan mértékben, de legfeljebb 150.000 forintban, a

közlekedési költség összegét korlátlan mértékben, de legfeljebb 100.000 forintban kérte mérsékelni, míg a háztartási és házkörüli kisegítő költségét korlátlanul, de legfeljebb 250.000 forintra, a gyógyszerköltség összegét legfeljebb 5.025 forintra, a gyógyászati segédeszköz jogcímén megítélt összeget korlátlan mértékben kérte mérsékelni, egyben perköltségigényt is bejelentett.

[27] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen, hiányosan, illetve iratellenesen állapította meg a tényállást és ebből téves jogi következtetéseket vont le, megsértve az Mt. 166. § (2) bekezdését, 167. § (1)-(2) bekezdését, 169. § (1) bekezdését, 173. § (1) bekezdését és a Ptk. 2:43. §-át, valamint 2:52. §-át.

[28] A jogalap körében meghozott döntést kifogásolva hangsúlyozta, hogy a felperes által használt védőcipő bevizsgált és alkalmas a téli munkavégzésre, amit a becsatolt dokumentáció is alátámaszt. A jégkarom, mint védőeszköz alkalmazása életszerűtlen, egyben túlzó elvárásként jelenik meg a bíróság részéről, mivel a felperes nem folyamatosan jéggel borított felületen teljesítette munkaköri feladatait, a munkakörnyezete nem tekinthető kiemelten szélsőségesnek, amely ezt az eszközt igényelte volna. A köztudomás szerint más, ugyancsak napi rendszerességgel telephelyen kívül munkát végző munkavállalók a téli időjárási viszonyok között szintén nem viselnek jégkarmot. Arra is rámutatott, hogy a felperes kerékpárral látta el kézbesítői tevékenységét, amely kerékpár műszakilag kifogástalan állapotban volt és ahhoz sem látta szükségesnek a bíróság a hólánc beszerzését. Az elsőfokú ítélet jogalapját képező EüM rendelet ugyan felsorolja az alkalmazható védőeszközöket, de nem ró a munkáltatóra jogszabályi kötelezettséget egy meghatározott eszköz, illetve eszköztípus használata mellett sem, így a jégkarom kötelező használatát sem írja elő. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a szakvéleménnyel szemben felhozott aggályokat és annak hiányosságait, nem oldotta fel az ellentmondásokat. A védőeszköz megfelelő volta esetén pedig nem mulasztotta el a munkavédelmet érintő jogszabályi kötelezettségét, így a kártérítési felelősség alól mentesülhet. Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése esetén pedig új szakértő kirendelése szükséges a tényállás szakszerű megállapítása céljából.

[29] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság a bekövetkezett kár kapcsán tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes közrehatása kizárható a műtét elmulasztása miatt. Az elsőfokú bíróság e körben a tényállást súlyosan egyoldalúan értékelte a felperes javára, az orvosi dokumentáció szerint ugyanis a felperes igazoltan nem kérte a szükséges műtéti beavatkozást, ami javíthatott volna állapotán, ebből következően nem tett meg minden tőle elvárható a jogszabályi kötelezettsége ellenére. A bizonyítékokkal szemben az elsőfokú bíróság elfogadta a felperes tényállítását, és a szakvéleményből is téves következtetést vont le. Utalt a felperes 2021. június 7-i kereset pontosításában foglaltakra, amelynek ellentmond a 2021. június 30-i tárgyaláson tett személyes előadása, az ellentmondások pedig nem kerültek feloldásra. Előbbiben a felperes nem tagadta a műtét felajánlásának megtörténtét, szemben a tárgyaláson tett nyilatkozatával, továbbá a szakértői vélemény tényként állította - ellentétben az elsőfokú ítéletben megfogalmazottakkal -, hogy a felperes 14%-os egészségkárosodásán a műtéti kezelés javított volna, előmozdítva a gyógyulást. Mindezt a megállapítást az elsőfokú bíróság teljeskörűen figyelmen kívül hagyta. A felperes és férje a tárgyaláson szóban úgy nyilatkoztak, hogy a felperes elolvasás nélkül írta alá a dokumentumot a műtét elutasításáról, így a felperes vétkes közrehatása miatt kármegosztásnak lett volna helye. Továbbá mivel az

elsőfokú bíróság tényként elfogadta azt a felperesi nyilatkozatot is, hogy a kezelőorvos a szóbeli tájékoztatással ellentétes tartalmú orvosi dokumentációt állított ki, így elengedhetetlen az új eljárásban a kezelőorvos tanúkénti meghallgatása az ellentmondások feloldása és a tényállás szakszerű megállapítása céljából. Mindezek okán a bizonyítékok mérlegelése tévesen történt, a bizonyítás hiányos volt, ezért az ítélet jogszabálysértő.

[30] Az összecszerűség körében kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a terhére állapított meg bizonyítatlanságot a felperes elhelyezkedésével kapcsolatosan. Egyrészt a szakértői vélemény rögzítette, hogy a felperes keresőképes, így szándéka esetén vállalhatott volna képzettségének, végzettségének, egészségi állapotának megfelelő tevékenységet, ennek elvi lehetősége biztosított volt. Másrészt a felperes az elsőfokú eljárásban nem igazolta és nem is valószínűsítette, hogy bármilyen munkakörben próbált volna elhelyezkedni és az egészségi állapota miatt hiúsult volna meg. Túlzó elvárásként jelent meg az a bíróság részéről, hogy a munkáltató kötelezettsége lett volna felperes elhelyezkedésével kapcsolatosan a valószínűsítés, illetve a bizonyítás kérdésköre. Iratellenes továbbá az élethosszig tartó járadék megállapítása abból a szakértői megállapításból, miszerint a felperes „akár még évekig” képes lett volna ellátni a kézbesítői tevékenységét. Fizikai képtelenség azt állítani, hogy a felperes élete végéig végezte volna a munkáját. Mindezek okán az e körben megítélt vagyoni károk, illetve járulékok alaptalanok, de mindenképpen eltúlzott mértékűek.

[31] A jogalap vitatására is hivatkozva, valamint a Ptk. 2:52. §-ban foglaltakra utalva megalapozatlannak találta az elsőfokú bíróság sérelemdíj körében hozott döntését is. Szükséges ugyanis értékelni a maradandó egészségkárosodás tényén és mértékén túl annak a károsultra és környezetére gyakorolt hatását is, így a szakértői véleményben felsorolt következményeket is. A szakértői véleményt és kiegészítését a felek elfogadták, amely szerint a felperes a balesetet megelőzően is alapbetegséggel (pajzsmirigy betegség) küzdött. Továbbá a felperes érzelmi felfokozottságból sérülésének súlyosságát felnagyítja, annak kihatását eltúlozza, betegségbelátása kissé fokozott. A szakértői vizsgálaton elmondottak szerint a felperes a lakáson belül a segédeszközt nem használja, csak időszakosan az utcán, mentális zavara nem áll fenn, ezzel kapcsolatos betegsége nem alakult ki, a kiszolgáltatottság érzete lelki túlfűtöttségből fakad. A szakértői megállapítások ellentétben állnak azokkal a kijelentésekkel, miszerint a munkavállaló „semmit nem tud ellátni maga körül”, illetve „nem tud elmenni otthonról”. A felperes alkalmas kerékpározásra, tömegközlekedés használatára és sérülése nem akadályozza az unoka nevelésében és a járásban sem, ellentétben a felperesi előadással. A felperes munkához való joga nem sérült, az egészségi állapota nem tette lehetetlenné a munkavállalást és nyugdíjban is részesül. Így a baleset miatt a felperest ért hátrányok mérlegelése alapján a megítélt sérelemdíj összege eltúlzott, ezért annak elutasítása, illetve mérséklése indokolt, amit alátámasztanak fellebbezésben megjelölt eseti döntések is.

A felperes csatlakozó fellebbezése

[32] A felperes a csatlakozó fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a vagyoni kártérítés körében a kereseti kérelme szerint kérte marasztalni az alperest a háztartási és házkörüli kisegítő többletköltsége, gyógyszer és vitamin többletköltsége, közlekedési

többletköltség és kísérő költsége [2021. október 31-ig kiszámítva (megemelve) ezek összegét], valamint a sérelemdíj körében, illetve a költségpótló járadékok kapcsán 2021. november 1-től számítottan kérte a keresetben megjelöltösszezszerűségben az alperes marasztalását. Ezen túlmenően az első- és másodfokú perköltségét is a csatolt megbízási szerződés szerint kérte megtéríteni a pertárgyérték után számított 20% + áfa összegben, szemben az elsőfokú ítéletben rögzítettekkel.

[33] Indokolásul előadta, hogy az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem jogalapjáról megalapozott és érdemben helyes döntést hozott a helyesen megállapított tényállás alapján. Ugyanakkor az összezszerűség körében az alperesi magatartást és a bizonyítékokat nem, illetve a rendelkezésre álló bizonyítási eszközökkel ellentétesen értékelte, amelyek a csatlakozó fellebbezésben kifogásolt összezszerűség megalapozottságát érintik. Így nem kellő súllyal vette figyelembe a sérelemdíj alapjául szolgáló tényeket, azt, hogy maradandó egészségkárosodást szenvedett el, a baleset előtt aktív életet élt, zárandoklatokra járt, a nyugdíj mellett teljeskörűen ellátta a háztartást, a házkörűli munkákat és az alperesnél betöltött munkakörét. A szakértői vélemény igazolja, hogy élete végéig mások támogatására szorul és állandósult fájdalmak között mozgáskorlátozottan kell élnie, melyek mentális állapotára is kihatással vannak. A baleset miatt gyökeresen megváltoztak mindennapjai, szabadidős tevékenységei és családi élete, férjével házassága is megromlott, feszültséggel teli a korábbi harmonikus kapcsolatuk. Mindezeket személyes előadása, férje és lányának tanúvallomása is megerősíti a szakvéleményben leírtakon túlmenően.

[34] A Ptk. 2:43. § a) pontjára az Alaptörvény XX. cikkének (1) bekezdésére, XII. cikkének (1) bekezdésére, XVII. cikkének (3) bekezdésére, a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésére, a Fővárosi Ítéltábla Polgári Kollégiumának 1/2013. (VI. 17.) kollégiumi véleményében tett megállapításokra figyelemmel és a kialakult – csatolt ítéletek szerinti – ítélezési gyakorlat alapján álláspontja szerint a kereseti kérelemben megjelölt 5.000.000 forintos igény nem eltúlzott, ellenben a megítélt összeg nem tükrözi az okozott hátrányokat és az ítélezési gyakorlattal sincs összhangban. Munkahelyi balesete súlyosnak minősül, e körben hivatkozott a Kúria Pfv.21.724/2017/10. számú ítéletére is, amely szerint a sérelemdíjnak a hátralévő életére kiható kompenzációt kell nyújtania.

[35] A háztartási kisegítő többletköltsége iránti kereseti kérelme is megalapozott, amit az igazságügyi szakértői vélemény és annak kiegészítése teljeskörűen alátámaszt. Ennek értelmében a nehéz háztartási munkák és a közepes, valamint nehéz házkörűli (kerti) munkák elvégzésére képtelen, a könnyű háztartási munkákat 2017. február 17-től tudja elvégezni, a nehéz háztartási munkákra képtelen, a közepesen nehéz háztartási munkák tekintetében 9 hónapos gyógytartamon túl 10%-os erőfelfejtással tud csak ilyen jellegű munkát végezni. Továbbá kapálásra, vetésre nem alkalmas, melyek közepes nehézségű mezőgazdasági munkának felelnek meg és ezek körében a többlet-erőmegfeszítés indokolt 10%-os mértékben. Igénye megalapozottságát - személyes előadását alátámasztva - férje és lánya tanúvallomása megerősítette. Az alperes az elsőfokú eljárásban elfogadta, hogy napi 2 órában (1 óra háztartási munka, 0,5 óra házkörűli és 0,5 óra kerti munka) merültek fel ezek a munkák, amely körben a kisegítés ellentételezése indokolt. Hangsúlyozta, hogy laikusként is megállapítható, hogy bottal járva semmilyen háztartási munkát nem tud ellátni, így a könnyű háztartási munkák nagy része is nehézséget okoz számára. Nem tud biztonságosan mosogatni, a porszívózás, felmosás és egyéb „kétkezes” munkák jelentős megterhelést jelentenek. Az alperesi elismerésre figyelemmel érthetetlen az elsőfokú bíróság azon következtetése, hogy a

házkörüli munkák volumene jelentősen lecsökkent a kert minimális művelése miatt és ugyan a munkamegosztás struktúrája megváltozott, azonban a hozzátartozóknál többletmunkát nem eredményez. Ezt az elsőfokú eljárásban beszerzett bizonyítékok nem támasztják alá, a peranyag csak azt igazolja, hogy kevesebb állatot tartanak, mivel idős férje egyedül nem képes ellátni az állatokat, de azt nem támasztja alá adat, hogy a kert ne lenne megművelve, illetve a család ne látná el a háztartási munkákat. Mindezek okán a baleset napjától 2021. október 31-ig a napi 2 óra kíségetéssel a fellebbezésben is levezetett számítás szerint 2.974.200 forint és 2021. november 1-től véghatáridő nélkül szintén napi 2 óra időtartamban a 963 forint/óradíjjal számolva havi 57.780 forint járadék igény megalapozott.

[36] A gyógyszer és vitamin többletköltség körében a tárgyaláson tett nyilatkozatai és a tanúvallomások alátámasztják, hogy napi rendszerességgel kénytelen fájdalomcsillapítót szedni, illetve fekete nadálytő és Fenistil krémet használni, továbbá kalciumot és magnéziumot, C és D vitamint szedni. Az orvosszakértői vélemény is kitért arra, hogy a Fragmin injekció 3 hónapig, a kalcium és magnézium vitamin a 3 hónapos törésgyógyulás idejére volt indokolt, míg a fájdalomcsillapító 3-4 hónapig, a fekete nadálytő krém használata a gipsz levételét követően 1 hónapig. Mindezek havonta 3.000 forint/hó többletkiadást okoznak. Az elsőfokú bíróság ezzel szemben csak 7.561 forint összegben határozta meg a gyógyszerköltséget és nem közölte a számítás alapját sem. Ez az összeg 1 doboz véralvadásgátló injekció költségét sem fedezi, amelyre egyébként is 3 hónapig volt szüksége, ezért az elutasítás megalapozatlan. Mindezek okán a baleset napjától 2021. október 31-ig a lejárt kárigény és 2021. november 1-től véghatáridő nélkül járadék igény is megalapozott 3.000 forint összegben.

[37] Közlekedési többletköltség és kísérő többletköltsége kapcsán az elsőfokú ítélet megállapításait kifogásolva azt hangsúlyozta, hogy a legcsekélyebb távolságokat sem képes gyalogosan megtenni és a tömegközlekedésben is teljesen akadályozott, jogosítvány hiányában férje szállítja autójával bármilyen tevékenysége helyszínére. Az elsőfokú bíróság azon érvelése, hogy mindösszesen 2.000 forintba jött volna havonta ezen a jogcímen, mert távolabbi helyszínekre eddig is személygépjárművel járt, nem elfogadható. Figyelmen kívül maradt az az orvosilag alátámasztott körülmény, hogy önálló közlekedése teljes mértékben lehetetlenné vált a baleset következtében. Az erre tett személyes előadását férje és lánya tanúvallomása alátámasztotta, a szakértői vélemény kiegészítése pedig rögzíti, hogy jelenleg is véghatáridő nélkül járóbot használata indokolt, tömegközlekedés esetén pedig amennyiben tartós állás szükséges, akkor a tömegközlekedési eszköz igénybevétele elnehezített. Mindezek okán a tényleges 9 hónapos gyógytartam alatt a havi 20.000 forintos közlekedési többletköltség indokolt, majd ezt követően is a havi 10.000 forintos igény, hiszen a tömegközlekedés zsúfoltsága okán annak igénybevételére képtelen. Így a lejárt költség és 2021. november 1-től véghatáridő nélkül a havi 10.000 forint járadékigény megalapozott.

[38] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság döntése nem megalapozott a javára megítélt perköltség összegében sem. A megbízási szerződésben rögzített 20% + Áfa összeg nem tekinthető eltúlzottnak, hiszen a per az alperes perén kívüli kárrendezést elutasító álláspontja miatt indult meg. Az ügy bonyolult, terjedelmes, idő- és költségigényes, amit csak kizárólag sikerdíjas formában tudott finanszírozni anyagi nehézségei miatt. A sikerdíj szabad megállapodás tárgya és a kikötött összeg a kártérítési eljárásokban általános mértékűnek

tekinthető. Mérséklésének csak akkor van helye, ha nem áll arányban a pertárgy értékével vagy a ténylegesen elvégzett ügyvédi ténykedéssel. A per 4 éves időtartamára és a kifejtett ügyvédi tevékenységre figyelemmel nem fogadható el a mérséklés, az alperes 100%-os felelőssége ugyanis a balesettel kapcsolatosan megállapításra került. Ebben jogi képviselője munkájának és szakértelmének is kiemelt jelentősége van és az igényelt összeg megalapozottságát a Fővárosi Törvényszék – fellebbezésben hivatkozott – ítéletei is alátámasztják.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[39] Az alperes fellebbezése nem alapos, a felperes csatlakozó fellebbezése részben alapos.

[40] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által helyesen feltárt tényállás alapján a felek nyilatkozatai és a bizonyítékok részben eltérő értékelésével a közlekedési költség és a háztartási, házkörüli kisegítő költsége körében részben eltérő jogi következtetésekre jutott az összecszerűséget illetően, egyebekben egyetértett az elsőfokú bíróság döntésével.

[41] Az alperes megalapozatlanul kifogásolta a jogalap körében meghozott elsőfokú döntést.

[42] Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperes az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtése kapcsán az Mt. 51. §-ában és az Mvt. 2. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségét nem teljesítette, a téli havas-jeges útviszonyokkal járó kockázatokat az Mvt. 42. § b) pontjába ütközően nem megfelelően mérte fel, ezáltal a kockázatok elkerüléséhez szükséges megfelelő egyéni védőeszközt a felperesnek nem biztosította. Így az említett jogszabályi rendelkezések alapján a felelősség alóli mentesülésre nincs lehetősége. A kirendelt munkavédelmi igazságügyi szakértő is rögzítette szakvéleményében, hogy a perbeli időszakban hatályos EüM rendelet 3. § (1) bekezdése alapján az 1. számú melléklet tartalmazza a különösen veszélyes, illetve gyakori kockázatokat a munkavégzés kapcsán, amely szemből a munkáltatónak védőeszközzel kell ellátnia munkavállalóit. E körbe tartozik az elcsúszás, elesés veszélye és a rendelet 2. számú melléklete a lábfej és lábszár védelménél felsorolja a lehetséges védőeszközöket, így jég, hó vagy csúszós padozat esetére eltávolítható bakancsszegeket nevesít. A perbeli esetben az alperes kizárólag unisex csúszásgátló zárt védőcipővel látta el a felperest és a munkabaleseti jegyzőkönyv tanúsága szerint úgy ítélte meg, hogy az egyéni védőeszköz nem volt szükséges a perbeli baleset elkerüléséhez. A munkavédelmi szakértői vélemény szerint a felperes részére biztosított munkavédelmi cipő azonban az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményének nem felelt meg, az elcsúszás elleni védelmet nem biztosította. Annak kizárólag csak az az egyéni védőeszköz felel meg, amely az adott technikai fejlettség szintjén ezt a védelmet biztosítja.

[43] Az irányadó EüM rendelet nem az alperes fellebbezésében említett folyamatos jéggel borított felület, azaz kiemelten szélsőséges időjárási viszonyok esetére írja elő a bakancsszeg (jégkarom) alkalmazását, hanem a hó, jég, illetve csúszós padozat esetére. Annak pedig alperesi felelősség alóli mentesülés esetében nincs relevanciája, hogy más munkáltatók téli időjárási viszonyok között telephelyen kívül munkát végző foglalkoztatottjai milyen védőeszközökkel látják el munkájukat. Továbbá a baleset nem kerékpározás közben érte a felperest, ezért annak sem volt jelenősége, hogy a kerékpáron hólánc volt-e, illetve ilyet igényelt-e a felperes, már csak azért sem, mert az egyéni védőeszközöket egyébként sem a munkavállalónak kell igényelnie.

[44] Az alperes fellebbezésben tett hivatkozásai nem igazolják, hogy eleget tett a jogszabályban rögzített kötelezettségének és a rendeletben felsorolt olyan különösen veszélyes, illetve gyakori kockázat, mint az elcsúszás ellen hatékony védelmet nyújtó, megfelelő védőeszközt biztosította. Az, hogy a kockázatbecslés szerint átadott munkavédelmi cipőt a munkáltató elegendő egyéni védőeszköznek tartotta, illetve, hogy a felperes által használt védőcipő egyébként bevizsgált és alkalmas a téli munkavégzésre, még nem jelenti azt, hogy az ténylegesen megfelelt az elcsúszás elleni védelemnek a jeges, illetve hótól csúszóssá vált úttesten való közlekedés során. A felperes maga is úgy nyilatkozott, hogy az elcsúszás ellen úgy tudott védekezni, hogy zoknit húzott a cipőjére. Mindezek okán az alperes az Mt. 166. § (2) bekezdés a) pontja alapján a kárfelelősség alól mentesülni nem tudott, ahogyan azt helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság.

[45] Megalapozatlanul hivatkozott az alperes a fellebbezésében a felperes kárenyhítési kötelezettségének elmulasztására a műtéti eljárás igénybevételének, így a kármegosztás elmulasztására.

[46] Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság a baleset napján az ellátást követően 2017. január 13-án a helység2i kórházban kiállított ambuláns lapon feltüntetett felperesi nyilatkozat tartalmát. Az a megjelölés, miszerint a „beteg a felajánlott műtéti kezelést jelenleg nem kéri” a nyelvtani értelmezés szerint sem jelenti azt, hogy a felperes a műtéti beavatkozásról teljeskörűen lemondott volna. A felperes azon nyilatkozatát, miszerint a kezelőorvos ekkor kifejezetten azt a tájékoztatást adta, hogy nem kell műteni a lábát, férje, tanúl tanúvallomásában egyértelműen megerősítette, tanúként ugyanis elmondta, hogy ez a tájékoztatás a kezelőben hangzott el, ő pedig az ajtóban állt és hallotta az orvos e körben tett nyilatkozatát. További műtéti eljárással kapcsolatos tájékoztatást, információt sem ez az okirat, sem a felperes kontroll vizsgálati során készített orvosi iratok sem tartalmaznak. A felperes azon nyilatkozatát pedig, miszerint a 2017. január 25-i kontroll vizsgálaton – amikor megállapításra került, hogy a csont néhány millimétert elcsúszott – a kezelőorvos ismételt az a tájékoztatást adta, hogy nincs szükség műtéti beavatkozásra, a férj tanúvallomása szintén megerősítette.

[47] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság indokolását a kárenyhítési kötelezettség körében az alábbiakkal egészíti ki. A felperest az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 134. § (1) bekezdése alapján megillette a 13. §-ban

foglalt jogairól, egészségi állapotáról való tájékoztatáshoz való jog. Ennek a tájékoztatásnak személyre szabottnak, az adott ellátásra konkretizált, fokozatos, körültekintő, a beteg számára érthető és általa elismertnek kell lennie. A töretlen bírói gyakorlat értelmében a tájékoztatásra vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján csak akkor megfelelő a tájékoztatás, ha részletes és egyéniesített, annak tartalmaznia kell a kockázatokról, az ellátás folyamatáról és várható kimeneteléről adott részletes, teljeskörű és a valóságnak megfelelő tájékoztatást (BDT2009. 1946.) A betegnek ismernie kell azokat a körülményeket, amelyekből megállapíthatja, hogy milyen kockázatot vállal a műtéti hozzájárulás megadásával, illetve megtagadásával.

[48] A perbeli esetben kizárólag arra vonatkozó adatot tartalmaz a 2017. január 13-i ambuláns lap, hogy a felperes jelenleg nem vállalja a műtéti beavatkozást, de arra nézve, hogy ez a tájékoztatás mire terjedt ki, információ egyáltalán nem szerepel az okiraton. Mindezek okán nem alkalmas annak igazolására, hogy a felperes a teljeskörű egyediesített, a műtét szükségességéről, az esetleges szövődményeiről, előnyeiről, hátrányairól, illetve visszautasítás esetén annak következményeiről megfelelő tájékoztatást kapott volna. Ellenben a felperes előadását arról, hogy ténylegesen a műtét felajánlása (és így a műtéttel kapcsolatos, előbbiek szerinti részletes tájékoztatás) nem is történt meg, az eseményen jelenlévő férjének tanúvallomása megerősítette. A kezelőorvos tanúkénti meghallgatását az alperes az elsőfokú eljárásban nem kérte, így ezzel a bizonyítási indítvánnyal a Pp. 235. § (1) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban már nem élhetett, mivel a fellebbezésben új tény állítására, illetve új bizonyíték előadására akkor kerülhet sor, ha az új tény vagy az új bizonyíték az elsőfokú határozat meghozatalát követően jutott a fellebbező fél tudomására, illet az alperes nem is állított. Azt sem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy a felperes – az alperes által sem itatottan – a kontrollvizsgálatokon rendszeresen, az előírt időpontban megjelent, a részére átadott orvosi dokumentumokban azonban a műtéti beavatkozás szükségessége egyáltalán nem szerepel. Mindezek alapján az orvosszakértői vélemény kiegészítésében a műtéttel elérhető esetleges állapotjavulásnak, a maradványállapot kialakulásának minimalizálása körében kifejtetteknek relevanciája nem volt, azt a kárfelelősség elbírálása körében nem lehetett a felperes terhére értékelni. Ezért az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást megfelelően folytatta le és a bizonyítékok helytálló értékelésével érdemben helyesen állapította meg, hogy a felperes a kárenyhítési kötelezettség körében nem mulasztott és ezért a baleset bekövetkeztéért az alperest teljes felelősség terheli. Mindezek okán az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése körében előadott fellebbezési érvelés sem volt helytálló, annak Pp. 252. § (2) és (3) bekezdésében foglalt feltételei nem álltak fenn.

[49] Az elsőfokú bíróság ítéletét kifogásolva a vagyoni károk körében az alperes a fellebbezésében kizárólag az elmaradt jövedelem körében adott elő indokolással ellátott érvelést, az egyéb vagyoni károk kapcsán kizárólag elutasítást, illetve mérséklést kért, az azt alátámasztó jogi indokolás nélkül. Így a másodfokú bíróság a felperes csatlakozó fellebbezésével nem érintett vagyoni kártérítés körében az ápolás-gondozás költsége, illetve gyógyászati segédeszköz költsége jogcímén megítélt összegek kapcsán arra utal, hogy az elsőfokú ítéletben foglaltakkal teljeskörűen egyetértett és azt kiegészíteni sem kívánta.

[50] A közlekedési költség körében a felperes csatlakozó fellebbezésében amiatt kifogásolta a döntést, hogy a kisebb helyközi távolságok ellentételezéseként és havi 2.000 forint összegben tartotta megalapozottnak igényét az elsőfokú bíróság, holott a szakértő

vélemény és a tanúvallomások alapján akadályozott a legkisebb távon is a gyalogos közlekedésben, a kerékpározásban és a tömegközlekedésben is.

[51] A másodfokú bíróság azt hangsúlyozza, hogy a felperes személyes meghallgatása során maga is úgy nyilatkozott, hogy tömegközlekedéssel a balesetet megelőzően sem járt, kizárólag biciklivel és ezt megerősítette férjének tanúvallomása. Arra a felperes tényelődást egyáltalán nem tett, hogy tömegközlekedéssel milyen rendszerességgel, hová, milyen távolságokra járt a balesetet megelőzően, így ennek felmerülése egyáltalán nem igazolt, még ha a szakértői vélemény szerint a tömegközlekedésben akadályozott a felperes. Továbbá a baleset utáni időszakra sem tartalmazott a kereseti kérelem tényállítást a körben, hogy a felperes pontosan milyen utazásoktól, milyen mértékben és költséggel esett el. Ezért a tömegközlekedés kapcsán felmerült költségigény a felperes esetében egyáltalán nem lehet megalapozott.

[52] Teljeskörűen egyetértett a másodfokú bíróság a 9 hónapos gyógytartam idejére számított közlekedési többletköltség összegével. Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen levezette, hogy a szakértői véleménnyel alátámasztott 9 hónapos időtartamban a felperes gépkocsi használata miatti közlekedési többletköltségét 39 esetben a helység1-helység2-helység1 viszonylatban megtett, kezelésekkal összefüggő utazásra megalapozottnak találta és döntéséhez helyesen a felperes által becsatolt személygépkocsi forgalmi engedélyében szereplő adatokat vette figyelembe. Helyes volt a megállapítása arra nézve is, hogy az 1905 cm³ gázolaj üzemű gépkocsi NAV által közzétett alapszabvány alapján nem a felperes által megjelölt 7,2 liter/100 km, hanem 6,7 liter/100 km. Ezen adatokkal elvégzett számítása ezért helyes volt az elsőfokú bíróságnak és egyetértett a másodfokú bíróság azzal a mérlegeléssel is, hogy ezen felül a további utazások ellentételezésére a 9 hónapos gyógytartam alatt mindösszesen 5.000 Ft/hó összeg az indokolt.

[53] Helyesen érvelt az elsőfokú bíróság arra nézve is, hogy a felperes személyes előadását férje és lánya tanúvallomása megerősítette, miszerint a nagybevásárlásokhoz minden esetben gépkocsit használtak a balesetet megelőzően is, ezért e körben a felperesnek a balesettel okozati összefüggésben többletköltsége nem nyert igazolást. Ugyanakkor az elsőfokú bíróság azt a tényt helyesen fogadta el az egybehangzó tanúvallomások alapján, hogy a felperes a kerékpár használatában ténylegesen akadályozott a maradványállapota miatt. Ezzel a közlekedési eszközzel a felperes a baleset előtt a helyi közlekedésben vett részt, a hétköznapi bevásárlásokat intézte, illetve nem vitatottan legalább heti 1 alkalommal templomba járt. Ezen túlmenően a rokonlátogatáshoz használt közlekedési eszköz körében a másodfokú bíróság egyetértett a csatlakozó fellebbezésben leírtakkal. A felperes lánya - tanú2 - tanúvallomása szerint az unokákhoz is heti több alkalommal biciklivel járt a felperes a szomszéd településre. Továbbá tanú1 is elmondta – azon túlmenően, hogy a felperesnek az unokákhoz gépkocsival való szállításáról is nyilatkozott –, hogy a felperes heti 2-3 alkalommal jár az unokához. Mindezek alapján a másodfokú bíróság igazottnak találta, hogy heti több alkalommal biciklivel járt át a felperes a szomszéd településen lakó lányához és unokájához.

[54] helység1 és helység1liget között a felperes által megjelölt 4 km (oda-vissza összesen 8 km) átlagosan havi 10 alkalommal számolva 80 km távolságot jelent a rokonlátogatással összefüggésben. Továbbá a vasárnaponkénti templomlátogatás és a heti 1-2 alkalommal a falun belül intézett bevásárlások alapján a havonta gépkocsival megtett távolságot 100 km-ben találta alátámasztottnak a másodfokú bíróság. A 2017. október 17-től 2021. június 30-ig terjedő időszakra a NAV által meghatározott fogyasztási norma 6,7 liter/100 km, a gázolaj üzemanyag éves átlagára a NAV által közzétett adatok alapján 2017-re 361 forint, 2018-ra 396 forint, 2019-re 402 forint, 2020-ra 380 forint, 2021. június 30-ig 420 forint, ami így átlagban 400 forintot eredményez és ezzel számolva a 44,5 hónapra járó összeg 120.150 forint. Ehhez hozzáadódik az elsőfokú bíróság által igazoltnak tekintett 2018. március 20. és április 5. között 10 alkalommal a helység2i kórházban igénybe vett elektroterápia kezelés megjelenésével kapcsolatos költség. Ez $24 \text{ km} \times 10 = 240 \text{ km}$ -rel, a 6,7 liter/100 km fogyasztási normával és a 2018. márciusi 377 forint és áprilisi 369 forint NAV szerinti gázolaj átlagával, ami 373 forint számolva kerekítve 6.000 forintot tesz ki. Így a felperesnek 2017. október 13-tól 2021. június 30-ig számított közlekedési többletköltségét 126.150 forintban állapította meg a másodfokú bíróság, ehhez hozzáadva a 9 hónapos gyógytartam idejére számított 45.000 forintot, mindösszesen 171.150 forintra emelte fel a másodfokú bíróság ezen a jogcímen a felperesnek járó összeget.

[55] 2021. július 1-től véghatáridő nélkül járadékként ezen a jogcímen a felperesnek járó összeget havi 3.200 forintra emelte fel a másodfokú bíróság. Ehhez 2021. második félévére a NAV által közzétett üzemanyag árak átlagát – amely 475 forint – és havi 100 km gépkocsihasználatot vett figyelembe. A véghatáridő nélküli jelleget a felperes egészségi állapota indokolja, a döntés megalapozatlanságára az alperesi fellebbezés semmilyen indokot nem tartalmazott.

[56] A háztartási, házkörüli segítő költsége körében az elsőfokú bíróság az ezen a jogcímen előterjesztett pontosított kereseti kérelmet a balesettől a 9 hónapos gyógytartam idejére, azaz 2017. január 13-tól október 13. közötti 273 napra az alperes által is elfogadott napi 2 óra időtartamban találta megalapozottnak. E körben az alperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság által megítélt összeg leszállítására vonatkozóan érvelést egyáltalán nem adott elő, az elsőfokú bíróság a felperes által megjelölt 733 forint összegszerűséget megindokolta, amellyel a másodfokú bíróság is teljeskörűen egyetértett. A felperes ugyanis igazolta az igénye megalapozottságának alátámasztásaként az e tevékenysége ellátását hivatásszerűen végző cégek árait, a keresetben megjelölt összeg ehhez képest nem minősült eltúlzottnak és valóban nem az ápolási díj összege tekinthető kiindulási alapnak a bírói gyakorlat szerint. E körben is releváns a munkáltató egészségkárosodásért fennálló kártérítési felelőssége összegszerűségének egyes kérdéseiről szóló 3/2018. (IX. 17.) KMK véleményben megfogalmazott azon elv, amelynek értelmében önmagában a szívességből megvalósuló hozzátartozói, rokoni segítség nem eredményezheti a károkozó mentesülését, az elvégzett munka bizonyított értékét meg kell téríteni, a hozzátartozók nem kötelesek ellenérték nélkül végzett munkára a károkozó kártérítési kötelezettségének mérséklése céljából. A kártérítési összegről az eset összes körülményeinek, sajátosságainak figyelembevételével kell mérlegelés útján döntenie a bíróságoknak.

[57] Az elsőfokú bíróság elutasította ugyanakkor a 2017. október 13-át követő időre, illetve a járadékra vonatkozó keresetet megalapozottság hiányában. A csatlakozó fellebbezésben a felperes azért vitatta a döntést, mert a tanúvallomások, az orvosszakértői vélemény megállapítása és az alperes kifejezett elismerése alapján a napi 2 óra időtartam és annak összezszerősége igazolást nyert és az elsőfokú bíróság nem támasztotta alá azon érvelését, hogy a kert művelése minimálisra csökkent és a hozzátartozói többletmunka ezen a jogcímen nem jelenik meg.

[58] Azt az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tanúvallomások alapján, hogy a baleset előtt a családtagok a háztartási és házkörüli munkákat közösen, egymás között megosztva látták el. Ugyanakkor a háztartási munkák legnagyobb részét a felperes végezte, férje is úgy nyilatkozott, hogy abba kis mértékben (20%-ban) tudott besegíteni, leginkább hétvégén a főzésben, mosogatásban, míg velük együtt élő nagykorú lányuk a mosásban, főzésben és takarításban, illetve mindkét családtag a bevásárlásban is. A háztartási, házkörüli munkákban kisegítő igénybevételére való rászorultság, az akadályozottság orvosszakértői kérdés volt a perben. Az orvosszakértő megállapította, hogy a felperes a könnyű háztartási munkákat 2017. február 17-től pihenőidők betartásával el tudja látni. Nehéz háztartási munkák elvégzésére nem alkalmas, közepesen nehéz háztartási munkákat a 9 hónapos gyógytartam alatt nem tudott végezni, azóta 10%-os többlet erőfeszítéssel képes ezekre a munkákra. A kerti munkákra 9 hónapig volt alkalmatlan a felperes, ezt követően a közepes nehézségű mezőgazdasági munkák (ilyennek tekintette a szakértő a kapálást és a vetést is) elvégzésére a felperest nem találta alkalmasnak a szakértő, de az állatok etetését el tudja látni, ahogy az apróbb háziállatok (tyúk, nyúl) levágásra, vagy ezen állatok környezetének tisztán tartására is alkalmas 10%-os többlet erőmegfeszítéssel. Az viszont, hogy mely háztartási munka minősül közepesen nehéznek, illetve nehéznek, nem szakértői kompetencia, ez meghaladja a szakértői vélemény kereteit. E körben a bíróságnak figyelemmel kell lennie arra, hogy az egészséges ember esetében könnyűnek ítélt háztartási munkák éppen a károsult sérülése folytán válhatnak közepesen nehéz vagy nehéz háztartási munkává, ezért mindezeket csak a felperes balesetéből eredő betegségével együtt lehet csak értékelni.

[59] Az elsőfokú bíróság a felperes orvosszakértői vizsgálaton tett nyilatkozatára - miszerint az ablaktisztításon kívül valamennyi háztartási munkát el tudja végezni – és arra alapította az elutasító döntését, hogy a munkamegosztás struktúrájának megváltozása többletmunkát nem jelent a hozzátartozóknál. A másodfokú bíróság mindezzel nem értett egyet és részben megalapozottnak találta a csatlakozó fellebbezést. A felperes a perben ettől eltérő előadást tett az általa ellátott háztartási munkákra, amit a tanúvallomások teljeskörűen alátámasztottak, így ezeket értékelte a másodfokú bíróság. Nem volt vitatott, hogy a baleset előtt hétközben a kisebb bevásárlást a felperes egyedül intézte, amit már nem tud megtenni, férje és lánya azt is megerősítették, hogy a porszívózást, az ablakpucolást és minden olyan munkát, amihez fel kell lépni, a felperes nem tudja elvégezni. Azt sem lehetett figyelmen kívül hagyni, hogy tanú2 a baleset idején még szüleivel lakott, de időközben már elköltözött a családi házból, a munkamegosztás struktúráját ez a körülmény is mindenképpen érintette.

[60] A házkörüli és kerti munkák kapcsán a felperes az orvosszakértő előtt is úgy nyilatkozott, hogy azokat nem tudja elvégezni, kapálni, ásni, létrázni nem tud. A felperes és családja kiterjedt mezőgazdasági munkákat folytatott, állatokat tartottak nagy számban a

ház körüli réten, illetve kertben, amelyeknek a gondozásában, etetésében a felperes részt vett. A felperes a kert művelésében is részt vett, a veteményeskertet legnagyobb részt ő művelte, abba férje ritkán segített be, a virágoskert gondozása, locsolása szintén a felperes feladata volt. A kerti munkák mennyisége lecsökkent, mivel felperes „kiesésével” a veteményeskert művelésre nincs kapacitása a családnak – a felperes és a tanúk is így nyilatkoztak, szemben a csatlakozó fellebbezésben leírtakkal - de az állatok megfogvatkozott száma ellenére azok etetésével, gondozásával kapcsolatosan feladatok továbbra is megmaradtak. A balesetet követő évben - a tanúvallomások értelmében - állatokat még továbbra is a korábbihoz hasonló nagy számban tartottak a felperesék (disznók, kecskék, tyúkok, nyulak és struccok), amit a későbbiekben már felszámolt a család, viszont disznókat és tyúkokat továbbra is tartanak, amelyek közül csak a tyúkok etetésében, levágásában tud a felperes részt venni, egyéb, az állatokkal kapcsolatos teendőkben azonban nem. Az pedig teljes életszerű, hogy házkörüli munkák egy nagy méretű kertben rendszeresen, évszaktól függetlenül felmerülnek. Továbbá a felperes rendkívüli munkateljesítményét is értékelni kellett ezen munkák elvégzése kapcsán (dr. Tálné dr. Molnár Erika: A munkáltató kártérítési felelőssége összecszerűségének kérdései a bírói gyakorlat tükrében Munkajog 2018/4.).

[61] Az alperes az elsőfokú eljárásban vitatta az összecszerűséget, a munkák gyakoriságát és a járadékigény megalapozottságát is és a családtagok munkavégzési kötelezettségét hangsúlyozta. A kártérítés mértékéről és módjáról az Mt. 169-177. §-ai rendelkeznek, a 177. § rögzíti, hogy a kár megtérítésére egyebekben a Ptk. 6:518-534. §-a szabályait kell alkalmazni. A háztartási, házkörüli kisegítő költsége a Ptk. 6:522. § (2) bekezdés c) pontja szerinti, a károsultat ért vagyoni hátrányok kiküszöböléséhez szükséges költségnek minősül. Mindezek okán a másodfokú bíróság a felperesnek ezen a jogcímen előterjesztett igényét, a segítő alkalmazásának indokoltságát átlagban napi 1 óra időtartamban találta megalapozottnak és e körben megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, mely kapcsán az alábbi számításokat végezte.

[62] 2017. október 13-tól december 31-ig 79 nap x 733 forint = 57.907 forint, 2018. január 1-től december 31-ig – a keresetben megjelölt 364 nappal számolva – 794 forint/nap = 289.016, 2019. január 1-től december 31-ig 364 nap x 857 forint = 311.948 forint, 2020. január 1-től december 31-ig 364 nap x 926 forint = 337.064 forint, 2021. január 1-től október 31-ig 303 nap x 963 forint = 291.789 forint, ez mindösszesen 1.287.724 forint.

[63] Figyelemmel arra, hogy a szakértői vélemény igazolta azt, hogy ezen munkák ellátásában a felperes segítségére szorul, míg annak tényleges elvégzését a hozzátartozók szintén igazolták, ezért a 2021. november 1. napjától (a kereseti kérelemben megjelölt időponttól) napi 1 óra időtartamban a fentebb kifejtetteket fenntartva látta megalapozottnak a másodfokú bíróság felperes véghatáridő nélküli járadékigényét, amelyet így 28.890 forint (30 nap x 963 forint) havi összegben állapított meg.

[64] A másodfokú bíróság nem találta megalapozottnak a fellebbezést, illetve a csatlakozó fellebbezést a gyógyszer és vitamin többletköltség körében sem annak felemelésére, sem elszállítására, illetve a járadék igényre sem. Az elsőfokú bíróság döntését

helyesen alapította az igazságügyi orvosszakértői véleményre, amely részletesen rögzítette a Fragmin injekció, a fájdalomcsillapító, a kalcium és magnézium, a fekete nadálytő krém használatának indokoltságát, megjelölve azok időtartamát. Kifejezetten úgy nyilatkozott a szakértő, hogy ezek használata – a szakvéleményben részletezetteken túl – a továbbiakban nem indokolt és azt is megemlítette, hogy a balesettel összefüggő vényköteles gyógyszerek árát a NEAK visszatéríti. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság az Mt. 167. § (2) bekezdésében foglaltakra a kárenyhítés kapcsán és értékelte azt, hogy a felperes ezen kötelezettségének nem tett eleget. Valóban ellentmondásosak voltak a fájdalomcsillapító szedésének rendszerességére vonatkozó perbeli nyilatkozatok, a gyógyszerekre való rászorultságot pedig nem a tanúvallomások igazolják, az orvosszakértői kérdésnek minősül. A szakértői vélemény egyértelműen fogalmazott e körben és az, hogy a felperes idős korára figyelemmel vitaminokat, kalciumot, esetlegesen fájdalomcsillapítót, vagy különböző kenőcsöket használ, azok indokoltságának perbeli balesettel való összefüggése nem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság ítéletében levezette, hogy a ténylegesen felmerült, számlákkal igazolt költségeket vette figyelembe, ezért a számítás hiányára való utalás sem megalapozott a csatlakozó fellebbezésben. Mindezek okán a felperes gyógyszerek és vitaminok többletköltsége és véghatáridő nélküli járadékigénye sem lehet megalapozott. A felperes a gyógyászati segédeszközök költsége körében csatlakozó fellebbezést nem terjesztett elő, az alperes fellebbezésében ezen ítéleti rendelkezés korlátlan mérséklését nem indokolta. Az elsőfokú bíróság érvelésével e körben is teljeskörűen egyetértett a másodfokú bíróság, amely alapján a számlával igazolt 15.000 forint költség megfizetésére a balesettel összefüggésben az alperes az Mt. 167. § (1) bekezdése alapján köteles.

[65] Megalapozatlanul kifogásolta az alperes a fellebbezésében az elmaradt jövedelem címén megítélt összeget és a véghatáridő nélküli járadék összegét is. Nem vitatottan a felperes már nyugdíjasként, napi 7 órás részmunkaidőben dolgozott az alperesnél a perbeli baleset idején. Az orvosszakértő a szakvéleményében megállapította, hogy a felperes könnyű fizikai, bal lábát nem terhelő munka elvégzésére alkalmas, amely leginkább ülő szellemi munkát jelent, a hosszú gyaloglást igénylő nehéz fizikai munka az, aminek elvégzésére a felperes nem képes. A szakvélemény abban is egyértelműen állást foglalt, hogy a felperes a baleset hiányában akár még több évig is el tudta volna látni a perbeli kézbesítői munkakörét, a balesetet megelőzően nem volt ezt akadályozó betegsége, ilyennek a pajzsmirigy alulműködése nem minősült. A perben arra nem merült fel adat és az alperes sem tett konkrét tényelőadást azon túl, hogy nyugdíjas munkavállalóként a felperes jogviszonyának megszüntetésére indokolás nélkül bármikor lehetősége lett volna, hogy a felperes jogviszonya mikor szűnt volna meg. Valóban nem igazolta az alperes azt az állítását sem, hogy a felperest 2020-ban már nem alkalmazta volna. A járadék végső időpontját csak akkor lehet megállapítani, ha feltétlenül bizonyos, hogy a járadékfizetési kötelezettség az adott időpontban megszűnik. A járadékfizetés időpontja korlátozásának indokoltságát az alperes köteles bizonyítani. Amennyiben a járadék alapjául szolgáló tények oly módon változnak a későbbiekben, hogy azok a járadék mennyiségére vagy időtartamára kihatnak, arra a Pp. 230. § (1) bekezdése az irányadó.

[66] Az elsőfokú bíróság helyesen tájékoztatta a feleket arról, hogy a perben az alperest terhelte a keresetveszteség körében annak bizonyítása, hogy a felperesnek lett volna lehetősége egészségi állapotát figyelembe véve is munkát vállalni, e körben azonban az alperes az elsőfokú eljárásban semmilyen tényelőadást nem tett – a felperes kényszerítőrlés

alatti gazdasági társaságban meglévő ügyvezetői tisztségére sem – és bizonyítási indítványt sem jelölt meg. Ez nem minősült túlzó elvárásnak a bíróság részéről, hanem a 3/2018. (IX. 17.) KMK vélemény 14. pontjának felelt meg az eljárás. A fellebbezés az elmaradt jövedelemösszegezésének helytelen számításával kapcsolatosan indokolást egyáltalán nem tartalmazott, az ítéltábla az elsőfokú bíróság részletesen levezetett számításaival teljeskörűen egyetértve e körben is helybenhagyta az elsőfokú döntést.

[67] Megalapozatlan volt az alperes fellebbezése és a felperes csatlakozó fellebbezése is a sérelemdíj körében.

[68] Az Mt. 9. § (1) bekezdése értelmében a munkavállaló személyiségi jogainak megsértése esetén a Ptk. 2:42-54. §-a, illetve a 2:52. § (2)-(3) bekezdése és a 2:53. §-a alkalmazandó, ahogy arra helytállóan utalt az elsőfokú bíróság. A sérelemdíj az emberi személyiség értékminősége változásának kompenzálására hivatott és a Kúria az Mfv.II.10.237/2019/4. számú eseti döntésében arra mutatott rá, hogy abban az esetben állapítható meg, amennyiben személyiséget jellemző helyzet a korábbihoz képest hátrányosan változik meg. Figyelembe kell venni a sérelemdíj összegének meghatározásakor, hogy a sérelemdíj a személyiségi jogok megsértésének vagyoni elégtétellel történő kompenzációja, amely jellegét tekintve egy kárpótlás, egy elégtétel kíván lenni az elszenvedett vagyoni hátrányért.

[69] A felperes egészsége sérelmével, családi élethez, munkához fűződő joga megsértésére hivatkozással igényelte a sérelemdíj megfizetését. Az orvosszakértő megállapította, hogy a felperes maradandó, 14%-os össz-szervezeti egészségkárosodást szenvedett a balesettel összefüggésben, a sérülés maradványállapottal gyógyult. Az állapot véglegesnek tekinthető és rosszabbodása sem zárható ki, mindezeket az elsőfokú bíróság rögzítette ítéletében. Figyelembe kellett venni, hogy a felperes nem szenvedett munkavégzést kizáró megbetegedésben (ilyenek a pajzsmirigy megbetegedés nem minősült), viszont a sérülése miatt a perbeli munkakörének ellátására véglegesen alkalmatlanná vált. Helyesen értékelte az elsőfokú bíróság, hogy a korábban nyugdíjas kora ellenére aktív életet élő felperes esetében megbetegedése életminőségét fizikálisan érintette, azt jelentősen hátrányosan változtatta meg, függetlenül attól, hogy a felperesnél mentális megbetegedés nem alakult ki. Figyelembe kellett venni a felperest ért hátrányok kapcsán, hogy a felperes a szakértői vélemény szerint könnyű fizikai munkavégzésre nem teljes, hanem 4-6 órás időtartamban, vagy ülő munka végzésére alkalmas, tehát nem lehetetlenült el teljes mértékben a munkavállalása, még ha nyugdíjas is. A felperes balesetet megelőzően végzett, vagy ahhoz hasonló, közepesen nehéz fizikai munkákra csak 10%-os mértékű erőmegfeszítéssel alkalmas, a nehéz fizikai munkák végzésére viszont alkalmatlanná vált. A felperes részére az intenzív mozgást nem igénylő más szórakozási tevékenységek azonban adóttak, értékelni kellett, hogy a felperes nem vált munkaképtelenné, bár a munkához való joga sérült és a baleseti járadékra vált jogosulttá, ugyanakkor az alperesnél ellátott munkakör betöltésére alkalmatlan. Annak, hogy a felperes számára a tömegközlekedési eszközök igénybevétele a 9 hónapos gyógytartam után elnehezített, azért nincs relevanciája, mert a felperes maga sem állította, hogy ilyen módon közlekedett volna. Nem vitatható az sem, hogy a felperest már nyugdíjasként 63 évesen, ugyanakkor családos nagymamaként érte a baleset, a felperes unokáinak való kapcsolatában a fizikai balesetből származó sérülések miatt a felperesnek nehézségekkel kell számolnia a mozgását illetően, bár egyebekben az unokákkal és családtagjaival való harmonikus kapcsolat kialakításától nincs elzárva.

[70] A felperestől életkorából fakadóan új munka, új képzés elvégzése már nem volt elvárható, ugyanakkor házastársával való kapcsolatának megromlását a felek maguk is csak oly módon jelölték meg, hogy a feleség morgósabb, zsörtölődőbb, feszültebb lett, de ettől konkrétabb problémára a házastársak maguk sem hivatkoztak. Mindezekon túl arra is rámutat a másodfokú bíróság, hogy ugyan a sérelemdíj összegének meghatározásánál figyelemmel kell lenni a bírói gyakorlatra, a más összehasonlításra alkalmas ügyekben hozott döntésekre is, de ezeket nem lehet automatikusan alapul venni, mert az egyéni körülmények és az egészségkorosodásból származó hátrányok különbsége az, ami alapot adhat az eltérő mértékű kompenzáció megállapítására. Minden eset más és más, nagyon hasonló tényállások mellett is lehetnek olyan különbségek az ügyek között, amelyek eltérő döntés meghozatalát indokolják. Az egyedi ügyekben hozott döntések ugyanakkor nem kötik a bíróságot (Kúria Pfv.III.20.279/2018/4.).

[71] Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság mérlegelését megfelelőnek találta és az általa megítélt 3.000.000 forintot arányosnak találta a felperest ért hátrányok kompenzálására.

[72] A kamatfizetési kötelezettség kezdő időpontját a felperesi kérelemhez kötötten módosította a másodfokú bíróság.

[73] Megalapozatlanul kifogásolták a felek az elsőfokú bíróság által megítélt perköltség összegét is. A felperes a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. §-a szerint az ügyvédi megbízási szerződésben kikötött 20% sikerdíjon alapuló összeget kívánt perköltség címén érvényesíteni. A felperes által megjelölt összeget az elsőfokú bíróság határozatában indokoltan, a vonatkozó IM rendelet 2. § (2) bekezdésének megfelelően mérsékelte, mérlegelése szempontjait részletesen rögzítette ítéletében, amellyel a másodfokú bíróság egyetértett. Az alperes a fellebbezését e körben sem indokolta, a megítélt összeg leszállítására a másodfokú bíróság nem látott alapot. A sikerdíj valóban kockázatot rejt magában és ez teljes mértékben nem hárítható át az ellenérdekű félre. Helyesen vette figyelembe az elsőfokú bíróság a megtartott tárgyalások számát, azok időtartamát. Attól függetlenül, hogy az ügy nehezebb megítélésű volt, a keresetpontosítások nagymértékű eltérést a korábban előadott kérelmekhez képest nem jelentettek és a felperes pernyertessége nem teljeskörű, így az elvégzett ügyvédi tevékenységgel arányban állóan állapítható meg a felperesnek járó perköltség összege. A felperes által hivatkozott, a per előkészítő tevékenység valóban a Pp. 75. §-a alapján a perköltség részét képezi, de ez 1 db 10 oldalas alpereshez írt levelet jelentett, amely alapján a későbbiekben keresetlevelét is előkészítette. Ugyanakkor mivel a másodfokú bíróság a felperes csatlakozó fellebbezését kisebb részben alaposnak találta és megváltoztatta a közlekedés, háztartási, házkörüli kisegítő költsége címén járó összeget, a megítélt költségek különbözetére figyelemmel (közlekedési költség esetén: 37.150 forint, háztartási kisegítő: 887.506 forint) további 100.000 forint + áfa összeggel megemelte a felperesnek az elsőfokú eljárásra járó, „sikerdíjas” perköltség összegét, összességében megtartva azt az arányt, amely az elsőfokú bíróság döntéséből is kitűnik.

[74] Az elsőfokú bíróság döntésének részbeni megváltoztatása miatt ugyanakkor a másodfokú bíróságnak nem kellett módosítania a felek terhére eső illeték és a szakértői díj viselésére vonatkozó rendelkezéseket, mivel a másodfokú ítélettel megváltoztatott jogcímek esetében a Pp. 24. § (2) bekezdés a) pontja alapján a pertárgyérték összege nem módosult.

[75] A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletet a háztartási, házkörüli kisegítő költsége és a közlekedési költség, valamint azok járadékai vonatkozásában részben megváltoztatta, egyebekben nem érintette.

Záró rendelkezések

[76] Az alperes fellebbezése nem, míg a felperes csatlakozó fellebbezése részben vezetett eredményre. A másodfokú bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a részben eredményesen fellebbező felperes másodfokú perköltségének megfizetésére, mérsékelve a felperes által megjelölt összeget a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése alapján. A megbízási szerződés szerint a kért perköltség összege a megítélt összeg 20% +áfa összegre vonatkozott, amely az első- és másodfokú eljárásra együttesen értendő. A másodfokú bíróság az elsőfokú eljárásra megítélt összeg felül a megbízási szerződésben megjelölt kereteken belül maradván a csatlakozó fellebbezés elkészítésével további 100.000 forint + áfa összeget talált arányban állónak. A felperes ugyanis 23 oldalas beadványt készített és érvelése alátámasztásául eseti döntéseket is csatolt, ellenben az ítéltábla tárgyalást nem tartott.

[77] A fellebbezéssel érintett pertárgyérték a felek által kifogásolt összegekben alakult, a Pp. 24. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel (alperes: 2.700.000 + 5.165.926 + 200.000 + 133.517 x 12 + 1.500 x 12 + 32.517 + 34.000 + 150.218 + 2.536 + 15.000 forint, felperes: 2.573.982 + 189.000 + 526.000 + 2.000.000 + 68.780 x 12 + 1.079.532) ennek alapulvételével az Itv. 39. § (1) bekezdés a) pontja és 46. § (1) bekezdése alapján számította ki a másodfokú bíróság a fellebbezési eljárási illeték összegét. A felperes terhére eső illeték munkavállalói költségkedvezményre való jogosultsága folytán a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján az állam terhén marad, míg az alperes a pereszes rész vonatkozásában ugyanezen rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles annak viselésére.

[78] A másodfokú bíróság a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján a fellebbezésről tárgyaláson kívül határozott.

dr. Orosz Andrea s.k.
s.k.

a tanács elnöke

dr. Szalai Beatrix s.k.

előadó bíró

dr. Laczó Adrienn Lilla

bíró